

7. ÜNİTE: Tiyatro

Alan Becerileri: Okuma Becerisi

Konu	Cumhuriyet Dönemi'nden Bir Tiyatro Örneği (1950-1980)	⌚ 40+40 dk.
Kazanımlar	A.3. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönem ile ilişkisini belirler. A.3. 8. Metnin dil, üslup ve anlatım/sunum özelliklerini belirler. A.3. 9. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler. A.3. 10. Metinde edebiyat, sanat ve fikir akımlarının/anlayışlarının yansımalarını değerlendirir. A.3. 12. Yazar ve metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir. A.3. 14. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	

Yönerge Metni okuyunuz ve metin doğrultusunda soruları cevaplayınız.
(Metin, aslına sadık kalmarak alınmıştır.)

Aşağıdaki metin, “Sersem Kocanın Kurnaz Karısı” adlı tiyatro oyununun 3. perdesinin son sözlerini içermektedir.

A. FEHİM— Paşa geliyor usta.

İSMAİL— Eyvah, dayağı yedik sağlam.

A. VEFİK PAŞA— (Kulisten gelerek) Merhaba çocuklar. (Hepsi koşup elini öperler.)

İSMAİL— Bana kızmadınız ya paşam?

A. VEFİK PAŞA— Neden kızayım evlat? Kendine göre Dandini’yi pekâlâ avamileştirmiş, dersi ibreti de sonuna iyi yerleştirmişsin. Daha ne! (Derin bir soluk alır, düşünür, oyunculara) Frenk hayranları Frenk tiyatrosunu taklitten medet umuyorlardı. Rastgele Avrupa piyeslerini sözüm ona, Avrupalı gibi oynamakla bir yere varılır sanıyorlardı. Biz de adaptasyonu teklif ettik. Avrupa piyeslerini yerlileştirip Türk adabı, Türk deyişle kotarmayı denedik. İşte şimdi sen de onu avamın gustosuna getiriyorsun, ne var ki bunların hepsi de yetersiz.

A. FEHİM— Peki. Doğru yol hangisidir paşam?

A. VEFİK PAŞA— Doğru yol, Garbı ne taklit ne de adapte. Doğru yol, galiba, Türk insanından, Türk şartlarından, Türk mevzularından hareket edip hem öz hem biçim bakımından bir Türk tiyatrosuna varmak. Biz ancak bu kadarını yaptık. Bundan ötesini de gelecek nesiller başarsın artık...

(Sahne kararırken ön sol yanda lokal ışık içinde Fasulyeciyan’ın sarı benizli yüzü görülür.)

FASULYECİYAN— Evet, öyle dedi paşamız ve o geceden altı ay sonra da, sizlere ömür, vefat oldu. Artık ne o sevroş suflör var ne uyanık Ahmet Fehim ne de hazırcevap Küçük İsmayil. Hepsine Tanrı rahmet eylesin. Dalgacı Holas, şık ve zarif Hıranuş, Virjinya Zagakyan, Satenik ve kulunuz Tomas Fasulyeciyan da dünya deniştirdik. Bizim de toprağımız bol olsun.

Zaten aktör dediğin nedir ki? Oynarken varızdır. Yok olunca da sesimiz bu boş kubbede bir hoş seda olarak kalır. Bir zaman sonra da unutulur gider. Olsa olsa eski program dergilerinde soluk birer hayal olur kalırız. Görorum hepiniz gardroba koşmaya hazırlanıyorsunuz. Birazdan teatro bomboş kalacak. Ama teatro işte o zaman yaşamaya başlar. Çünkü Satenik’in bir şarkısı şu perdelerden birine takılı kalmıştır. Benim bir tiradım şu pervaza sinmiştir. Hıranuş’la Virjinya’nın bir diyalogu eski kostümlerin birinin yırtığına sığınmıştır. İşte bu hatıralar, o sessizlikte saklandıkları yerden çıkar, bir fısıltı hâlinde yine sahneye dökülürler. Artık kendimiz yoğuz. Seyircilerimiz de kalmadı ama repliklerimiz, fısıldaşır dururlar sabaha kadar. Gün ağarır, temizleyiciler gelir, replikler yerlerine kaçıtır. (Perde)

Taner, H. (2015). *Sersem Kocanın Kurnaz Karısı*. İstanbul: YKY. s. 53-54.

1. Haldun Taner, “Sersem Kocanın Kurnaz Karısı” adlı eserinde, millî bir metnin adapte eser ve tercüme esere göre çok daha başarılı olacağını anlatmak istemiştir. Bu düşünceyi vermek amacıyla da oyunun kurgusunda zaman olarak Tanzimat Dönemi’ni tercih etmiştir. Sizce böyle bir tercihin sebebi nedir?

---

2. *Yok olunca da sesimiz bu boş kubbeye bir hoş seda olarak kalır. Bir zaman sonra da unutulur gider. Olsa olsa eski program dergilerinde soluk birer hayal olur kalırız. Görürüm hepiniz gardroba koşmaya hazırlanırsunuz. Birazdan teatro bomboş kalacak. Ama teatro işte o zaman yaşamaya başlar. Çünkü Satenik'in bir şarkısı şu perdelerden birine takılı kalmıştır. Benim bir tiradım şu pervaza sinmiştir. Hıranuş'la Virjinya'nın bir diyalogu eski kostümlerin birinin yırtığına sığınmıştır. İşte bu hatıralar, o sessizlikte saklandıkları yerden çıkar, bir fısıltı hâlinde yine sahneye dökülürler. Artık kendimiz yoğuz. Seyircilerimiz de kalmadı ama repliklerimiz, fısıldaşır dururlar sabaha kadar. Gün ağarır, temizleyiciler gelir, replikler yerlerine kaçıır.*

Okuduğunuz metinden alınan altı çizili ifadeler yazarın dil ve anlatım özelliğine dair size neler düşündürüyor?

---

3. Tiyatro metninde millî değerler ile sosyal öğeleri çağrıştıran ifade ve bölümler hangileridir? Yazınız.

---

4. Eserin üç perdesi, tiyatromuzun başlangıç sürecindeki üç ayrı görüşü (tercüme, adapte, millî eser) ifade etmektedir. Metinde bu görüşler, hangi bölümde ifade edilmektedir?

---

5. 1950 sonrasında tiyatro teknik açıdan ilerlemiştir. Bu dönemde sahne tekniğine uygun, yalın bir dil kullanılmıştır. Bireysel ve toplumsal konuların işlendiği 1950-1980 arası Türk tiyatrosunda sosyal değişimlerin birey ve toplum yaşamındaki etkileri siyasal, sosyal ve psikolojik yaklaşımlarla yansıtılmıştır.

Önertoy, O. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Tiyatro

Bu bilgi ışığında okuduğunuz metni değerlendiriniz.

---

6. Cumhuriyet'ten sonra Türk tiyatrosu iyiden iyiye gelişir. Türk edebiyatına ve Türk tiyatrosuna kalıcı eserler kazandırılır. Ahmet Kutsi Tecer (Köşebaşı), Necip Fazıl Kısakürek (Tohum), Cevat Fehmi Başkut (Paydos), Tarık Buğra (İbiş'in Rüyası), Necati Cumalı (Nalınlar), Adalet Ağaoğlu (Çatıdaki Çatlak), Güngör Dilmen (Canlı Maymun Lokantası), Orhan Asena (Hürrem Sultan) türe önemli katkılarda bulunan yazarlardan bazılarıdır.

Aşağıda Necati Cumalı'nın Nalınlar adlı eserinden bir bölüm verilmiştir. Bu metni, okuduğunuz metin (Sersem Kocanın Kurnaz Karısı) ile kişilerin özellikleri bakımından karşılaştırınız.

Döndü — Ben burada oldukça sen hiç korkma Esmâ Yenge! Gönlün rahat istediğin yere git! İstedikçe kadar kal! Evvel Allah ben buradayken kimse senin kapına yan bakamaz!

Esmâ— Eksik olma bacım! Allah ne muradın varsa versin! Eltimden dönüştü bakkala uğrayayım bari, soda ile sabun alayım. Niyetim yarın çamaşır yıkamak. Nasıl, senin de yarın çamaşıra niyetin var mı?

Döndü — Eh artık çamaşırını yarın birlikte yıkarız, ne zamandır dertleşmedik, bol bol dertleşiriz. Hadi hoşça kal..

Döndü- Hadi güle güle, gözün arkada kalmasın..

Esmâ- Unutma, Seher'im sana emanet..

Döndü- Sen hiç merak etme, Esmâ Yenge, sen Seher'i bana emanet ettikten sonra, ben emanetimi nasıl koruyacağımı bilirim.

---

7. Geleneksel Türk tiyatrosu ile ilgili bilgilerinizi de göz önünde bulundurarak yukarıdaki metinde geçen karakterlerden hangisini bir orta oyunu karakteri olarak görebilirsiniz? Düşüncelerinizi yazınız.

---

8. Okuduğunuz metinde geçen "İşte bu hatıralar, o sessizlikte saklandıkları yerden çıkar, bir fısıltı hâlinde yine sahneye dökülürler." cümlesini özne yüklem uyumu bakımından değerlendiriniz.

---

9. Metinde geçen "Hepsi koşup elini öperler." cümlesindeki anlatım bozukluğunun nedenini söyleyiniz.

---

7. ÜNİTE: Tiyatro

Alan Becerileri: Okuma Becerisi

Konu	Dünya Edebiyatından Bir Tiyatro Örneği	⌚ 40+40 dk.
Kazanımlar	A.3. 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder. A.3. 3. Metnin tema ve konusunu belirler. A.3. 4. Metindeki çatışmaları belirler. A.3. 5. Metindeki olay örgüsünü belirler. A.3. 6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler. A.3. 7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler. A.3. 11. Metni yorumlar. A.3. 14. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	

Yönerge *Metni okuyunuz ve metin doğrultusunda soruları cevaplayınız.
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)*

FIRTINA

[Oyunun mekânı, düklüğü elinden alınan sihirbaz Prospero (Prospero) ve kızı Miranda'nın (Miranda) yaşadığı bir sihirli adadır. Prospero, bu adada tahtını elinden alan kardeşi Antonio (Antonyo) ve Napoli Kralı Alonso (Alonzo) yüzünden on iki yıldır bulunmaktadır. Bu adayı bir ağaçta hapisten kurtardığı (hava ve rüzgârı kontrol edebilen pozitif güçlü) Ariel (Aryel) adlı bir hava perisi ve onun vahşi, şekilsiz (toprak, şiddet ve ölümü simgeleyen) oğlu Kaliban (Kaliban) ile paylaşmaktadır. Prospero, onlardan sihir yapmayı ve adada nasıl yaşayabileceğini öğrenmiş ama her ikisini de kendine bağımlı yapmıştır. Prospero; sihir kullanarak Napoli Kralı'nın, kardeşinin ve bir sıra değişik karakterin bir deniz yolculuğunda olduklarını öğrenmiş ve çıkarttığı bir fırtına dolayısıyla adasına getirmiştir. Oyunun çeşitli olayları Prospero'nun adasında geçmektedir. Sonunda Prospero'nun hava perisi olan Ariel'in çabalarıyla, herkes yaptığı hatayı kabullenip hatalarından pişmanlık duyar. Prospero; Napoli Kralı ve kardeşi Antonio ile uzlaşır, kızı Miranda'yı Napoli Kralı'nın oğlu Ferdinand (Ferdinand) ile evlendirir, Ariel ve Kaliban'ın bağımsızlıklarını sağlar, sihirbazlığı ve sihirle uğraşmayı bırakarak Milano Dükü olarak İtalya'ya geri döner.]

Aşağıda okuyacağınız bölüm son sahneden alınmıştır.

(...)

Prospero — Efendim, siz majestelerini ve maiyetini

Naçiz mağarama davet ediyorum.

Geceyi orada geçirir dinlenirsiniz.

Bu arada vakit geçsin diye konuşuruz;

Hayatımın hikâyesini anlatırım size;

Bu adaya geldiğim günden bu yana

Olup biten şeylerden söz ederim.

Sabah olunca da gemiye biner,

El ele verip doğru Napoli'ye yollarız.

Orada inşallah sevgili yavrularımızın

Nikâhlarını yaparız.

Benim niyetim, sonra Milano'ya çekilmek:

Geri kalan ömrümü orada mezarı düşünerek geçirip can vereceğim.

Alonso — Hayatının hikâyesini çok merak ediyorum doğrusu,

Kim bilir ne kadar ilginçtir.

Prospero— Her şeyi anlatacağım. Bu arada,

Yolculuğunuz süresince denizler dalgasız,

Rüzgârlar hep elverişli olacak

Ve öyle bir yelken tutacak ki tekneleriniz,

Arayı çok açmış olsa da

Kraliyet filonuza yetişeceksiniz.

Cici Ariel'im benim, bu işe göz kulak ol, ha?
Ondan sonra hava kadar özgürsün, hoşça kal!
Buyurun gidelim.
(Herkes çıkar.)

SON SÖZ

(Prospero konuşur.)

Ne kadar büyüm varsa
Artık uçtu yok oldu,
Banaysa kala kala
Kendi cılız gücüm kaldı.
Karar sizlerin şimdi:
İster burada tutarsınız beni,
İster Napoli'ye yollarsınız geri.
Ama madem dukalığımı aldım,
Sahtekârı da bağışladım,
Yeter bu çorak adada kaldığım,
Büyünüzle sımsıkı bağlandığım.
Çözün bağlarımı, salıverin beni
Çırpın o güzelim ellerinizi.
Soluğunuzun tatlı rüzgârıyla
Dolsun ki yelkenlerim daima,
Yarıda kalmasın hiç seferim;
Çünkü sizi hoşnut etmek hedefim.
Ne perilerim kaldı buyruğuma uyacak
Ne de sanatım, kimseyi efsunlayacak;
Yani sonum perişanlık bu durumda,
Tabii, dualarınızın desteği olmazsa.
Merhamet duaya hiç dayanamaz çünkü,
Hemen bağışlar kusurların tümünü.
Siz gelin hoşgörün, salıverin beni;
Bağışlanmak isteyen bağışlamayı bilmeli
(Çıkar.)

Shakespeare, W. (2003). *Fırtına*. İstanbul: Remzi. s. 74-76.

1. Metinde geçen deyim anlamlı kelimeleri bulunuz. Metinde bu tip kelimelerin kullanılması, metnin anlatımını nasıl etkilemiştir? Açıklayınız.

---

2. Metnin çatışma unsurunu belirleyiniz. Yazarın ortaya koyduğu bu çatışma tema ve konunun gelişimine nasıl katkıda bulunmuştur? Açıklayınız.

---

3. Shakespeare (Şekspir), öykülerini birçok kaynaktan almış (tarih, mitoloji, efsane, roman ve oyunlar) fakat onları, büyük ölçüde kendi malzemesi hâline getirinceye kadar üzerinde çalışmıştır. Genellikle durumlar ve karakterler ilk sahnelerde açıkça tanıtılır ve bu sergilemeden sonra aksiyon akılcı bir biçimde gelişir. Birkaç olay dizisi iç içe dokunmuştur; başlangıçta birbirlerinden biraz bağımsız görünen olaylar, sonlara doğru bir araya gelirler ve böylece birinin çözümü diğerlerinin de çözümüne yol açar; bu yolla görünüşteki çeşitliliğe bütünlük verilir. Aksiyon, zaman ve mekânda özgürce gelişir; genellikle ayları yılları içine alır ve geniş bir alana yayılmış ayrı mekânlarda gelişir. Bu geniş tuval, sahnelerin ardından sürüp giden bir yaşam duygusu verir.

<http://www.thesis.bilkent.edu.tr/0003905.pdf>

Yukarıdaki bilgiler ışığında metindeki olay örgüsü, kişi kadrosu, mekân ve zaman ile ilgili hangi çıkarımlarda bulunabilirsiniz? Yazınız.

---

4. Shakespeare dönemindeki tiyatro izleyicileri, şiir dili ile yazılmış düşündürücü cümle yapıları içeren eserleri beğeniyorlardı. Tiyatro yazarları bu beğeniye karşılık için tiratlar (tiyatrodaki oyuncuların uzun soluklu, kesintisizce yaptığı konuşma) yapıyorlardı. Dönemin estetik anlayışının da sanatın doğayı yansıtması şeklinde ortaya çıkması Shakespeare'in eserleri sayesinde oluşmuştur.

<http://www.thesis.bilkent.edu.tr/0003905.pdf>

Bu bilgiler ışığında metnin son bölümünü yorumlayınız.

---

5. Metnin son bölümünden alınan aşağıdaki metni noktalama işaretlerinin kullanımına dikkat ederek kurallı cümleler ile düzyazıya dönüştürünüz. Düzyazıya dönüştürüldüğünde noktalama işaretleri niçin değişmiş olabilir? Düşüncelerinizi yazınız.

Ne perilerim kaldı buyruğuma uyacak
Ne de sanatım, kimseyi efsunlayacak;
Yani sonum perişanlık bu durumda,
Tabii, dualarınızın desteği olmazsa.
Merhamet duaya hiç dayanamaz çünkü,
Hemen bağışlar kusurların tümünü.
Siz gelin hoşgörün, salıverin beni;
Bağışlanmak isteyen bağışlamayı bilmeli
